

Vyvěšeno dne: 20. 8. 2026
Svěšeno dne: 3. 9. 2026
Dagmar Dolníčková

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvie Šiškeové a soudců Ivo Pospíšila a Petra Pospíšila v právní věci žalobců: **a) Miloslav Zatloukal** a **b) Zdeňka Zatloukalová**, oba bytem Domamyslická 255/4, Prostějov, oba zast. JUDr. Davidem Pytelou, MBA, LL.M., advokátem se sídlem Litovelská 1349/2b, Olomouc, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 1191/40a, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **EG.D, s.r.o.**, se sídlem Lidická 1873/36, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 9. 2025, č. j. KUOK 103820/2025, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobců proti výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54, **se odmítá.**
- II. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54, **se** v rozsahu výroků II, III a IV **ruší.**
- III. Rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 9. 2025, č. j. KUOK 103820/2025, **se ruší** v části, v níž bylo změněno odůvodnění rozhodnutí Magistrátu města Prostějova ze dne 23. 10. 2024, č. j. PVMU 208205/2024 22, sp. zn. SÚ 1927/2023, a v níž bylo zamítnuto odvolání žalobců proti výrokům I a II rozhodnutí Magistrátu města Prostějova ze dne 23. 10. 2024, č. j. PVMU 208205/2024 22, sp. zn. SÚ 1927/2023, a toto rozhodnutí potvrzeno, a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- IV. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti proti výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54.
- V. Osobě zúčastněné na řízení **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti proti výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54, **nepřiznává.**

- VI.** Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti proti výrokům II, III a IV rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54.
- VII.** Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci a) náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši **24 911 Kč**, a žalobkyni b) náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši **24 911 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejich zástupce JUDr. Davida Pytely, MBA, LL.M., advokáta.
- VIII.** Osoba zúčastněná na řízení **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti proti výrokům II, III a IV rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 1. 2026, č. j. 30 A 86/2025 - 54.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobci jsou manželé a spoluvlastníci rodinného domu v Prostějově – Domamyslicích. Magistrát města Prostějov jako vyvlastňovací úřad zřídil rozhodnutím ze dne 23. 10. 2024 věcné břemeno – služebnost ve prospěch vyvlastnítele (osoby zúčastněné na řízení) k budově vlastněné žalobci, a to v souvislosti se záměrem „*Domamyslice, Domamyslická, kabel NN, Handl*“. Obsahem věcného břemene je zjednodušeně řečeno právo umístit elektrickou přípojkovou skříň do výklenku ve fasádě domu žalobců.

[2] Proti rozhodnutí magistrátu se žalobci bránili odvoláním, které žalovaný zamítl rozhodnutím ze dne 22. 1. 2025. Toto rozhodnutí žalovaného však zrušil Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 20. 5. 2025, č. j. 30 A 9/2025 - 52 (dále též „první rozsudek krajského soudu“). Žalovanému uložil, aby se s ohledem na tvrzení žalobců zabýval možností alternativního umístění přípojkové skříně. Žalovaný následně doplnil podklady ve spise a rozhodnutím ze dne 11. 9. 2025 změnil odůvodnění rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu a doplnil do něj vypořádání této námitky. Ve zbytku odvolání žalobců zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[3] Proti druhému rozhodnutí žalovaného podali žalobci opět žalobu, o níž krajský soud rozhodl rozsudkem označeným v záhlaví (dále též „druhý rozsudek krajského soudu“). Výrokem I tohoto rozsudku vyloučil část žaloby směřující proti výši náhrady za vyvlastnění k samostatnému projednání. Výrokem II žalobu ve zbytku zamítl a výroky III a IV rozhodl o nákladech řízení. Ve vztahu k většině námitek žalobců setrval na svém předchozím hodnocení věci uvedeném ve svém prvním rozsudku. Ve vztahu k možnosti alternativního umístění přípojky se ztotožnil se závěry žalovaného a i tuto žalobní námitku shledal nedůvodnou.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Žalobci (dále stěžovatelé) v kasační stížnosti namítají absenci veřejného zájmu na vybudování nového elektrického vedení. Stávající nadzemní vedení bylo nedávno revitalizováno a je plně funkční; nedává proto smysl jej nyní nahrazovat. Záměr stěžovatelé považují za nevhodný i s ohledem na stanici LPG, kterou provozuje stěžovatel a). Ochranná pásma vedení budou zasahovat do provozu stanice. Stávající řešení je uspokojivé, což dokládá i zpráva o revizi elektrického zařízení stanice založená ve správním spise.

pokračování

[5] Další argumentace stěžovatelů se týká alternativního umístění přípojkové skříně a možného poškození jejich domu. Podle stěžovatelů je především možné skříň umístit na chodník před domem. Lze uplatnit výjimku z příslušné technické normy, která umožňuje zúžit chodník až na 0,9 m. V případě umístění skříně by chodník zůstal průchozí v šířce 1,27 m. Stěžovatelé znovu upozorňují na zprávu statika, podle níž je jejich dům postižen řadou trhlin a stavební úpravy statistik nedoporučil. Umístění skříně mimo fasádu je legitimním požadavkem, který se nedotkne vizuálního rázu lokality. V ulici se samostatně stojící elektrická skříň již nachází.

[6] I kdyby nebylo možné skříň umístit na chodník před domem stěžovatelů, existuje ještě další, dokonce vhodnější umístění, a to do pásu zeleně ve vlastnictví města. To by vyžadovalo pouze nepatrný zásah do půdy a minimální zábor zeleně. Šířka chodníku by byla nezměněna. Krajský soud k tomu konstatoval, že vlastnické právo města požívá stejné ochrany jako vlastnické právo stěžovatelů. Takový závěr však nerespektuje ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu (NSS), podle níž je třeba upřednostnit zásah do vlastnických práv osob veřejného práva před zásahy do práv jednotlivců. Jestliže skutečně existuje významný veřejný zájem na vybudování nového vedení, nechť je vybudován na pozemku města. Žalovaný i krajský soud pochybili při posuzování proporcionality zásahu do vlastnického práva stěžovatelů. Jímí navrhované alternativní řešení je přitom účelné a logické. Z rozhodnutí žalovaného ani krajského soudu však nevyplývá, jak by umístění skříně v pásu zeleně omezilo jeho obecné užívání. Město nemá žádný důvod se umístění skříně bránit. Zároveň by nejspíš byla náhrada za omezení vlastnického práva města nižší než náhrada poskytovaná stěžovatelům. Závěry krajského soudu k samostatně stojícím elektrickým skříním v dané lokalitě jsou spekulativní. Samostatně stojící přípojky navíc nejsou v dané ulici výjimkou. Umístění skříně na zelený pás zabrání zásahu do statiky a termoregulační funkce domu a poškození jeho fasády. Vybudování pouhého kabelového připojení je podstatně méně invazivní.

[7] Stěžovatelé dále namítají procesní pochybení žalovaného v řízení o odvolání. Žalovaný změnil prvostupňové rozhodnutí v části odůvodnění. Podle stěžovatelů však měl toto rozhodnutí zrušit a uložit magistrátu, aby se zabýval alternativním umístěním elektrické skříně. Svým postupem žalovaný upřel stěžovatelům možnost podat opravný prostředek. Závěry žalovaného v nově doplněné části odůvodnění jsou spekulativní.

[8] Stěžovatelé také namítají podjatost správních orgánů obou stupňů. Správní orgány ve vztahu ke stěžovatelům nepostupují objektivně. S magistrátem mají stěžovatelé dlouhodobě nepříznivé vztahy. Někteří jeho zaměstnanci nyní působí u žalovaného. Námitku podjatosti vznášejí stěžovatelé zejména vůči vedoucímu stavebního odboru magistrátu. Žalovaný nerespektuje závěry soudů, a proto by měl ve věci rozhodovat jiný správní orgán.

[9] Ačkoli správní soudy nejsou příslušné rozhodovat o výši náhrady za vyvlastnění, stěžovatelé také poukazují na velmi nízkou výši náhrady za vyvlastnění, která podle nich dokresluje účelovost postupů správních orgánů vůči nim.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že veřejný zájem byl v řízení prokázán; je jím vybudování zařízení distribuční soustavy. Otázka alternativního umístění záměru byla řádně posouzena. Město nedalo souhlas s umístěním záměru na svém pozemku. Navržené řešení je vhodné a nevyžaduje zásahy do dalších pozemků či technické úpravy. Nebude ani negativně ovlivněna funkčnost pozemní komunikace. Otázka vlivu záměru na statiku domu stěžovatelů je předmětem stavebního řízení, nikoli řízení o vyvlastnění, navíc stěžovatelé svá tvrzení ani řádně nedoložili. Náhrada za vyvlastnění byla řádně určena znaleckým posudkem. Procesní postup správních orgánů byl korektní a vypořádány byly i námitky podjatosti.

[11] Osoba zúčastněná na řízení se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je zčásti nepřipustná. Ve zbytku je přípustná a projednatelná.

III. 1 K částečné nepřipustnosti kasační stížnosti

[13] Stěžovatelé na s. 2 kasační stížnosti výslovně uvedli, že napadají rozsudek krajského soudu v celém rozsahu. Výrokem I rozsudku krajského soudu byla část žaloby směřující proti výši náhrady za vyvlastnění vyloučena k samostatnému projednání. Proti rozhodnutí o vyloučení věci k samostatnému projednání podle § 39 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), však není podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. kasační stížnost přípustná (rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2014, č. j. 10 As 51/2014 - 179, body 7 a 49). V této části tedy NSS kasační stížnost jako nepřipustnou odmítl.

III. 2 K tvrzené podjatosti správních orgánů

[14] Stěžovatelé namítají podjatost správních orgánů obou stupňů. Tyto námitky opakovaně vypořádal krajský soud (body 45-56 jeho prvního rozsudku a bod 27 jeho druhého rozsudku). S jeho hodnocením této otázky se NSS ztotožnil.

[15] Stěžovatelé podjatost správních orgánů odůvodňují především tím, že správní orgány vůči nim v minulosti postupovaly nezákonně. Jak přilehavě uvedl krajský soud ve svém prvním rozsudku (bod 47), sama nezákonnost některých postupů správních orgánů či jejich dílčí pochybení nejsou důvodem pro vyloučení úředních osob z projednávání věci ve smyslu § 14 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Tvrzení o údajném šikanózním přístupu magistrátu vůči stěžovatelům (zejm. v souvislosti s řešením problémů s kanalizací v ulici) pak zůstává nepodložené a bez zjevné souvislosti s předmětem nynějšího řízení (bod 49 prvního rozsudku krajského soudu; k tomu např. rozsudek NSS ze dne 11. 6. 2014, č. j. 3 As 107/2013 - 30).

[16] Pokud jde o otázku možné systémové podjatosti, NSS souhlasí s krajským soudem, že s ohledem na charakter záměru, jehož se vyvlastňovací řízení týká (elektrická přípojka jednoho rodinného domu), není opodstatněn závěr, že by zájem města Prostějova na jeho realizaci byl natolik výrazný, aby byla překročena tzv. kritická míra systémového rizika (bod 51 prvního rozsudku krajského soudu). V nynější věci samozřejmě nelze vyloučit určitou míru zájmu města na výsledku řízení, ať již z hlediska veřejného zájmu na realizaci samotného záměru, popřípadě v souvislosti s možným alternativním umístěním přípojkové skříně na pozemek města. Z okolností věci ani z tvrzení stěžovatelů však nevyplývají žádné skutečnosti, které by podezření ze systémové podjatosti potvrzovaly (usnesení rozšířeného senátu ze dne 20. 11. 2012, č. j. 1 As 89/2010 - 119, č. 2802/2013 Sb. NSS, bod 63). Naopak platí, že signálem nadkritické míry systémového rizika podjatosti zpravidla není samotný fakt, že rozhodnutí orgánu územního samosprávného celku bude mít dopad na tento celek, např. v podobě dotčení majetkových či jiných zájmů obce, půjde-li o běžné, obecně vzato nekontroverzní a v měřítkách daného územního celku ve své podstatě nevýznamné dotčení (tamtéž, bod 64). O takovou situaci jde i nyní.

[17] NSS také připomíná, že vedoucí stavebního úřadu magistrátu, s nímž mají stěžovatelé osobní konflikt, bezprostředně po zahájení řízení oznámil pochybnost o své nepodjatosti (oznámení ze dne 22. 12. 2023 ve správním spise) a tajemník městského úřadu určil jinou oprávněnou úřední osobu zařazenou do odlišného odboru magistrátu (usnesením ze dne 11. 1. 2024). O námitce podjatosti stěžovatelů vůči této nově určené oprávněné osobě bylo následně také rozhodováno (usnesení ze dne 22. 5. 2024), a to včetně odvolacího přezkumu (rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 8. 2024). I tyto skutečnosti podle kasačního soudu dokreslují

pokračování

aktivní přístup správních orgánů k řešení pochybností o možné podjatosti. NSS se proto ztotožnil se závěrem krajského soudu, že v nynější věci ve správním řízení nerozhodovaly vyloučené úřední osoby. Tato kasační námitka není důvodná.

III. 3 Ke změně rozhodnutí v odvolacím řízení

[18] Stěžovatelé dále namítají, že po zrušení prvního rozhodnutí žalovaného krajským soudem měla být věc vrácena správnímu orgánu prvního stupně a že žalovaný pochybil, pokud sám doplnil dokazování, doplnil odůvodnění prvostupňového rozhodnutí a ve věci sám znovu rozhodl. I s touto námitkou se již podrobně vypořádal krajský soud (body 45-49 jeho druhého rozsudku) a i v této otázce se s ním kasační soud ztotožnil.

[19] Zrušení rozhodnutí a vrácení věci odvolacím orgánem zpět na první stupeň je až krajní možnost, jak řešit vady prvostupňového rozhodnutí zjištěné v odvolacím řízení. Pokud je možné napadené rozhodnutí změnit a tím vzniklou nezákonnost či nesprávnost odstranit, je odvolací orgán povinen tak učinit v zájmu ekonomie řízení. Za tímto účelem je oprávněn provést v odvolacím řízení potřebné důkazy a doplnit další nezbytné podklady, musí s nimi ovšem seznámit účastníky řízení a umožnit jim se k nim vyjádřit (rozsudek NSS ze dne 10. 12. 2018, č. j. 6 As 286/2018 - 34, č. 3837/2019 Sb. NSS, bod 29). Odvolací správní řízení je založeno zásadně na apelační zásadě, při níž je odvolací správní orgán oprávněn, dospěje-li k závěru, že rozhodnutí správního orgánu prvního stupně je vadné, toto rozhodnutí svým rozhodnutím rovněž změnit. Z hlediska hospodárnosti řízení má přednost před vrácením věci správnímu orgánu prvního stupně náprava vad v řízení před odvolacím orgánem a změna rozhodnutí správního orgánu prvního stupně rozhodnutím o odvolání, je-li to možné (rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2026, č. j. 5 As 260/2025 - 21, bod 52).

[20] Žalovaný po zrušení svého prvního rozhodnutí krajským soudem v souladu se závazným právním názorem soudu doplnil spis o podklady vztahující se k možnosti alternativního umístění přípojkové skříně a umožnil stěžovatelům se s těmito podklady seznámit a vyjádřit se k nim v přiměřené lhůtě (vyrozumění ze dne 25. 8. 2025, č. 9 spisu žalovaného včetně doručenky zástupce stěžovatelů). Stěžovatelé však této možnosti nevyužili. Žalovaný proto po marném uplynutí stanovené lhůty ve věci rozhodl tak, že pouze dílčím způsobem doplnil odůvodnění rozhodnutí magistrátu. Takový postup je souladný s judikaturou a stěžovatelům nezpůsobil procesní újmu z důvodu ztráty možnosti odvolat se. Tato námitka není důvodná.

III. 4 K existenci veřejného zájmu na realizaci záměru

[21] Stěžovatelé dále uvádí, že na realizaci záměru, pro který bylo přistoupeno k vyvlastnění, vůbec není dán veřejný zájem, a to pro nadbytečnost nově zřizovaného elektrického vedení. Také tuto otázku krajský soud detailně posoudil v souladu s judikaturou (body 20-26 prvního rozsudku, bod 26 druhého rozsudku krajského soudu).

[22] Podle § 3 odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), se mj. *přenos elektřiny uskutečňuje ve veřejném zájmu*. Podle § 2 odst. 2 písm. a) bodu 2 energetického zákona je *distribuční soustava zřizována a provozována ve veřejném zájmu*.

[23] Judikatura, na niž krajský soud přílehavě odkázal, poskytuje vyčerpávající odpověď na námitky stěžovatelů k této otázce. Ústavní soud v nálezu ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. IV. ÚS 2763/21, konstatoval, že pokud existenci veřejného zájmu stanoví přímo zvláštní právní předpis, nemusí být prokazován ve vyvlastňovacím řízení podle § 4

odst. 2 zákona 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění). Právní úprava v § 3 odst. 2 energetického zákona, která stanoví nevyvratitelnou domněnku existence veřejného zájmu na vyvlastnění pozemků a staveb při činnostech vymezených v tomto ustanovení, je souladná s ústavním pořádkem (bod 29 citovaného nálezu).

[24] Pokud tedy existenci veřejného zájmu stanoví přímo zvláštní právní předpis, není třeba jej ve vyvlastňovacím řízení prokazovat. Vyvlastňovací úřad v takovém případě rozhoduje „pouze“ o tom, zda tento veřejný zájem převažuje nad zachováním práv vyvlastňovaného (rozsudky NSS ze dne 29. 8. 2017, č. j. 8 As 187/2016 - 51, bod 24, a ze dne 11. 8. 2021, č. j. 2 As 317/2020 - 41, body 21 a 22, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 799/2016). Námitka absence veřejného zájmu na realizaci záměru je tedy nedůvodná.

III. 5 K dopadu záměru na statiku rodinného domu

[25] Stěžovatelé dále namítají, že realizace záměru bude mít nepříznivé dopady na statiku jejich rodinného domu. Na tuto námitku krajský soud reagoval (body 57-59 prvního rozsudku, bod 43 druhého rozsudku), a zdůraznil, že tato otázka je předmětem územního rozhodnutí a nelze ji posuzovat v řízení o vyvlastnění. Zároveň upozornil na povinnosti vyvlastnítele v souvislosti s realizací záměru. I s tímto závěrem krajského soudu NSS souhlasí.

[26] Předmětem přezkumu rozhodnutí o omezení vlastnického práva k dotčeným pozemkům zřízením věcného břemene nemůže být přezkum naplnění podmínek pro vydání rozhodnutí, kterým bylo povoleno umístění stavby (rozsudek NSS ze dne 11. 10. 2017, č. j. 1 As 361/2016 - 75, bod 28). Byť je rozhodnutí o umístění stavby v jistém smyslu právním podkladem pro rozhodnutí o vyvlastnění, je autonomním rozhodnutím, jež lze napadnout samostatnou žalobou, a proto jej nelze nyní přezkoumat postupem podle § 75 odst. 2 s. ř. s. (tamtéž, body 31 a 32).

[27] Stěžovatel a) se proti umístění stavby, pro kterou bylo přistoupeno k vyvlastnění, bránil mj. s odvoláním na narušení statiky domu soudní cestou, jeho žalobu však krajský soud zamítl (rozsudek ze dne 28. 2. 2023, č. j. 29 A 15/2021 - 118), NSS odmítl jeho kasační stížnost (usnesení ze dne 13. 6. 2024, č. j. 7 As 91/2023 - 34), a posléze byla odmítnuta i ústavní stížnost proti těmto rozhodnutím (usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 9. 2024, sp. zn. III. ÚS 2286/24).

[28] Stěžovatelé tedy měli možnost se proti nepříznivým dopadům záměru, pokud jde o jeho stavebně technické parametry, bránit v příslušném (územním) řízení, avšak nebyli úspěšní. V nynějším řízení, kdy je předmětem přezkumu rozhodnutí o vyvlastnění, již pro námitky obsahově náležející do územního řízení není prostor. Ani tato námitka není důvodná.

III. 6 K alternativním variantám umístění přípojkové skříně

[29] Stěžejní otázkou v tomto řízení je posouzení možnosti umístit přípojkovou skříň mimo fasádu domu stěžovatelů. Stěžovatelé v souladu se závěry vyslovenými mj. v rozsudcích NSS ze dne 8. 10. 2020, č. j. 6 As 171/2020 - 66, č. 4118/2021 Sb. NSS, a ze dne 11. 1. 2024, č. j. 7 As 249/2022 - 28, přednesli kvalifikované alternativní návrhy umístění přípojkové skříně. Za účelem posouzení těchto alternativ krajský soud svým prvním rozsudkem napadené rozhodnutí žalovaného zrušil (body 27-44). Žalovaný to následně učinil a s jeho závěrem o nevhodnosti alternativních řešení se krajský soud ve svém druhém rozsudku ztotožnil (body 30-44).

[30] První stěžovateli předestřanou variantou umístění přípojkové skříně je chodník před jejich domem. Tuto variantu žalovaný shledal nepřipustnou s ohledem na požadavek § 16 vyhlášky č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, a související technické

pokračování

normy (ČSN 73 6110). Tato norma totiž uvádí, že šířka chodníku má činit alespoň 1,5 m. V případě umístění přípojkové skříně by však byl chodník zúžen na 1,27 m. Zároveň by takové řešení nepřispělo ke zkvalitnění komunikace a zvýšení její bezpečnosti a plynulosti provozu na ní, a žalovaný je ani nepovažuje za esteticky vhodné (s. 3, 13 a 16-17 napadeného rozhodnutí).

[31] Stěžovatelé namítali, že citovaná technická norma umožňuje v odůvodněných případech zúžit chodník až na 0,9 m. To krajský soud uznal, nicméně konstatoval, že tato výjimka dopadá na situace, kdy aktuální stav neumožňuje prostorové poměry v lokalitě změnit (např. v případě historické zástavby či existujících úzkých ulic). Chodník před domem stěžovatelů však požadavky technických norem splňuje a není důvod jej nyní nově zužovat. Posouzení žalovaného ve vztahu k této variantě proto shledal přesvědčivým (body 32 a 33 druhého rozsudku krajského soudu).

[32] K této variantě NSS uvádí, že užití technické normy ČSN 73 6110 je v § 16 vyhlášky č. 104/1997 Sb. koncipováno pouze jako *doporučující*, nikoli jako *závazné* (srov. přílohu č. 1 k této vyhlášce). Požadavek na zachování průchodnosti chodníku v šířce 1,5 m tedy nepředstavuje pevné, nepřekročitelné pravidlo, které by samo o sobě bránilo umístění přípojně skříně. Závazným však je požadavek vyhlášky, podle něhož *při stavebních úpravách stávajících komunikací je nutno podle místních podmínek zlepšovat kvalitu komunikace zvýšením bezpečnosti a plynulosti provozu na ní anebo alespoň přispívat k homogenitě celého tahu*.

[33] Ve shodě s krajským soudem proto NSS považuje za odůvodněné, pokud žalovaný variantu umístění přípojkové skříně na chodník odmítl s poukazem na veřejný zájem na homogenitě chodníku jako pozemní komunikace a možné zhoršení jeho kvality. Také podle kasačního soudu tento protichůdný veřejný zájem představuje dostatečný důvod pro neakceptování této varianty (§ 12 odst. 4, § 26 a § 29 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích).

[34] Druhou variantou navrženou stěžovateli je umístění přípojkové skříně na pás zeleně ve vlastnictví města, který se nachází za již zmíněným chodníkem. K tomu žalovaný uvedl, že podle § 45 odst. 8 energetického zákona se hlavní domovní pojistková skříň, popřípadě hlavní domovní kabelová skříň umísťuje na objektu zákazníka nebo na hranici jeho nemovitosti. Kabel vedoucí od skříně do domu by také musel být ve vlastnictví stěžovatelů a ti by se museli dohodnout s městem jako vlastníkem pozemku. Vyvlastňování by platili za zřízení tohoto kabelu, rozkopání chodníku apod. Umístění skříně na pozemku města by také narušilo celkový vzhled ulice (s. 3-4, 13 a 19 rozhodnutí žalovaného).

[35] Krajský soud korigoval závěry žalovaného v tom směru, že podle aktuálního znění § 45 odst. 8 energetického zákona lze skříň umístit též *v blízkosti hranice nemovitosti zákazníka*; umístění skříně na zelený pás tedy *a priori* není v rozporu se zákonem (bod 35). Krajský soud dále uvedl, že si je vědom judikatury NSS, podle níž je třeba upřednostnit využití pozemků osob veřejného práva, včetně obcí, před využitím pozemků soukromých osob (bod 36), nicméně každý případ je podle krajského soudu třeba posuzovat individuálně (bod 37). Elektrická přípojka slouží primárně individuálnímu zájmu a ochrana vlastnického práva města by neměla ustoupit ochraně vlastnického práva stěžovatelů (bod 38). Zřízení přípojky je převážně v zájmu stěžovatelů. Zatížení veřejného pozemku by omezilo jeho obecné užívání, a proto je logické upřednostnit omezení vlastnického práva stěžovatelů (bod 39). Následně se krajský soud podrobně věnoval odlišení situace stěžovatelů od existující volně stojící přípojky v téže ulici (body 40-42; k tomu podrobněji níže).

[36] Stěžovatelé v kasační stížnosti především namítají, že tyto závěry odporují judikatuře NSS, která požaduje upřednostnit při vyvlastnění pozemky osob veřejného práva. Umístění přípojkové skříně na zelený pás nadále považují za nejlogičtější a nejšetrnější řešení.

[37] NSS v minulosti konstatoval, že úkolem vyvlastňovacích orgánů je přesvědčivě zdůvodnit, z jakých důvodů nelze realizovat kvalifikovaný relevantní návrh konkrétního alternativního řešení, zvláště pak lze-li podle tohoto návrhu využít stejně dobře pozemků státu, **obce**, vyvlastnitelů, respektive subjektů, u kterých lze presumovat zájem na vybudování dané veřejně prospěšné stavby (rozsudek NSS ze dne 11. 1. 2024, č. j. 7 As 249/2022 - 28, bod 16; obdobně např. již citovaný rozsudek č. j. 6 As 171/2020 - 66, bod 74, či rozsudky ze dne 17. 6. 2021, č. j. 7 As 70/2021 - 29, bod 18, ze dne 24. 11. 2024, č. j. 10 As 365/2021 - 94, bod 29). Uvedené závěry kasační soud opakuje nejen v případech velmi významných záměrů, jak se snaží naznačit krajský soud, ale i ve věcech týkajících se např. zemních kabelů nízkého napětí (rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2024, č. j. 2 As 272/2023 - 46, body 1 a 34).

[38] Podle NSS nejsou závěry žalovaného a krajského soudu ohledně nemožnosti umístit přípojkovou skříň na pás zeleně ve vlastnictví města přesvědčivé z následujících důvodů.

[39] Součástí doplněných podkladů ve spise žalovaného je mj. vyjádření města Prostějova jako vlastníka k možnosti umístění přípojkové skříně:

*„Umísťování technické infrastruktury na pozemcích veřejného prostranství ve vlastnictví Statutárního města Prostějov **je obecně možné**, uskutečňuje se na základě projektové dokumentace zpracované investorem technické infrastruktury, ke které se Statutární město Prostějov vyjadřuje a posuzuje ji z různých hledisek dopadů na zájmy města (dopady na životní prostředí, údržbu pozemku apod.). Umísťování technické infrastruktury na pozemcích ve vlastnictví Statutárního města Prostějova je ošetřeno smluvně, zpravidla formou věcného břemene. Stanovisko ke konkrétnímu záměru je možné zaujmout až na základě zpracované projektové dokumentace.“* (č. 7 spisu žalovaného)

[40] Město Prostějov se tedy k možnosti umístění přípojkové skříně na svém pozemku vyjádřilo v zásadě otevřeně a tuto možnost neodmítlo.

[41] Odůvodnění, že omezení vlastnického práva by měli nést stěžovatelé, neboť zřízení nové přípojky je především v jejich vlastním zájmu, se předně jeví být v argumentačním nesouladu s předcházejícími závěry správních orgánů i krajského soudu, že dotčený záměr je prováděn v zájmu veřejném. Jinak řečeno, správní orgány i krajský soud opakovaně a podrobně přesvědčovaly stěžovatele, že k vybudování nového kabelu nízkého napětí je třeba přistoupit v obecném zájmu. V návaznosti na to vznesli stěžovatelé požadavek, aby pro tento obecný účel byl užit obecní pozemek. Na to se jim dostalo odpovědi, že daný záměr je ve skutečnosti realizován primárně v jejich prospěch a „pro jejich dobro“, a proto by s ním spojené břemeno měli nést oni. Argumentace krajského soudu tak podle NSS sklouzává k nepřipustné formě paternalismu (v tom smyslu, že omezení práv stěžovatelů se vlastně uskutečňuje pro jejich vlastní dobro), který je v rozporu s ústavním principem primátu jednotlivce před státem, jež je třeba respektovat i při střetu základních práv s obecným zájmem státu (nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/04, nebo ze dne 14. 3. 2017, sp. zn. II. ÚS 3173/16, bod 32).

[42] Také převážná většina argumentace žalovaného je založena na nevhodnosti navrhovaného řešení z pohledu stěžovatelů, nikoli z pohledu veřejného zájmu či kolidujících zájmů jiných osob. Žalovaný především upozorňuje na to, že stěžovatelé by sami museli vybudovat elektrické vedení vedoucí od přípojkové skříně k jejich domu a museli by platit za jeho zřízení, případné opravy, rozkopání chodníku apod. (s. 19 rozhodnutí žalovaného). Je však věcí svobodného rozhodnutí stěžovatelů, zda jsou ochotni tuto investici vynaložit, jestliže upřednostňují takové řešení oproti

pokračování

zásahu do fasády svého rodinného domu. Žalovaný ve svém rozhodnutí nezpochybnil, že by takové řešení fakticky možné bylo.

[43] Krajský soud dále konstatoval, že umístění přípojkové skříně na zelený pás by omezilo užívání veřejného prostranství (bod 39). Tento závěr však není blíže odůvodněn. Není tedy zřejmé, jak k němu krajský soud dospěl, a navíc jde o důvod, který žalovaný vůbec ve svém rozhodnutí neuváděl (rozsudek NSS ze dne 27. 8. 2009, č. j. 4 As 30/2008 - 102). Město Prostějov jako vlastník veřejného prostranství žádný takový argument ve svém vyjádření (alespoň prozatím) nevznášelo.

[44] Konečně pokud žalovaný podpůrně poukazuje na to, že umístění přípojkové skříně na zelený pás by narušilo celkový vzhled ulice (s. 19), působí tento závěr poněkud nesouladně se závěry učiněnými v územním řízení. K námitce stěžovatelů ohledně narušení vizuálního vzhledu fasády umístěním přípojkové skříně totiž rozhodnutí o umístění stavby uvádí: „*každý subjekt zaujímá jiný estetický postoj a stavební úřad nemá být „arbitrem elegantiae“ a rozhodovat o žádosti o umístění povolení stavby na základě subjektivních představ o kráse a vkusu*“ (s. 21). Ani závěr žalovaného o narušení vzhledu ulice není dále odůvodněn a zůstává v rovině blíže nespecifikovaného tvrzení správního orgánu.

[45] NSS uzavírá, že krajský soud ani žalovaný prozatím nepřednesli dostatečně přesvědčivé argumenty, proč není možné pro umístění přípojkové skříně využít pozemek ve vlastnictví města tak, jak navrhuje stěžovatelé. Jejich rozhodnutí proto v tomto směru nemohou obstát.

III. 7 K procesním pochybením v řízení před krajským soudem

[46] Stěžovatelé v žalobě k doložení svého tvrzení o tom, že v dané ulici již existují volně stojící elektrické přípojky, navrhovali provedení důkazu fotografií takové volně stojící přípojky (s. 4 žaloby; fotografie na č. l. 20 spisu krajského soudu). Krajský soud ve svém rozsudku provedení tohoto důkazu označil za nadbytečné s tím, že vyšel z tvrzení stěžovatelů, které žalovaný nezpochybnil (bod 53).

[47] Zároveň krajský soud ve svém rozsudku podrobně rozebírá, na jakých pozemcích tato přípojka stojí, konstatuje, že na daném pozemku nejsou umístěny žádné stavby a spekuluje o vlastnických vztazích ve vztahu k této přípojce a o tom, že v případě výstavby může být tato přípojka přemístěna do nově vybudované stavby či oplocení (body 40 a 41). Zároveň krajský soud uvádí, že si „*nahlédnutím do veřejně přístupného katastru nemovitostí a mapové aplikace (www.mapy.cz) pouze ověřil skutečnosti vycházející ze spisu*“ (bod 17). Krajský soud rozhodoval bez jednání (viz tamtéž).

[48] NSS se seznámil s obsahem správního spisu a dospěl k závěru, že podklady tam obsažené neskýtají oporu pro závěry, které krajský soud ve vztahu k této volně stojící přípojce ve svém rozsudku učinil, aniž by prováděl dokazování. Stěžovatelé v souvislosti se svým důkazním návrhem neuvedli, kde přesně v dané ulici tato přípojka stojí. Ve správním spise je v přílohách k žádosti vyvlastitele obsaženo několik výseků katastrální mapy a plánků záměru s vyznačením tras vedení kabelů a umístění přípojek (přílohy č. 2, 3 a 9). Žádná z těchto listin však nezachycuje existenci volně stojící přípojky na hranici pozemků parc. č. 208/2 a 209/1, jak uvádí krajský soud v bodě 40 svého rozsudku.

[49] Z výše uvedených skutečností se tedy kasačnímu soudu jeví, že krajský soud poznatky o situaci v dané lokalitě, z nichž vyšel ve svém posouzení existence samostatně stojící přípojky, čerpal nikoli ze spisu, ale při nahlížení do katastru nemovitostí a aplikace mapy.cz, což sám přiznává, že učinil.

[50] Jestliže krajský soud užije listin jako důkazu, aniž by za tímto účelem nařídil jednání a v něm listiny provedl jako důkaz, je porušena zásada přímosti uvedená v § 77 odst. 1 s. ř. s., podle níž soud provádí dokazování při jednání. Takové pochybení představuje jinou vadou řízení před soudem, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí, a je důvodem pro zrušení tohoto rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 - 76, č. 687/2005 Sb. NSS). Obdobné závěry platí i v případě, že krajský soud vychází bez jednání z obsahu internetových stránek (rozsudek NSS ze dne 15. 4. 2009, č. j. 1 As 30/2009 - 70, body 27-30). Postup krajského soudu v nynější věci neodpovídá ani § 51 odst. 1 s. ř. s. ve znění účinném od 1. 1. 2026, podle něž soud může rozhodnout bez jednání na základě listinných důkazů, k nimž měli účastníci možnost se vyjádřit nebo které jsou jim známy, neboť o takové podklady se v nynější věci nejedná.

[51] Řízení před krajským soudem tedy bylo z tohoto hlediska stíženo vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí, a i proto je třeba rozsudek krajského soudu zrušit. K této vadě kasační soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Jelikož byla část odůvodnění rozsudku krajského soudu, v níž vycházel z důkazů provedených mimo jednání, oddělitelná od jeho ostatních závěrů, nebránil tento závěr kasačnímu soudu posoudit podstatu věci, jak učinil výše.

[52] Stěžovatelé v žalobě také namítali, že realizace záměru nepříznivě zasáhne fungování stanice LPG, kterou provozuje stěžovatel a), a to vznikem ochranného pásma. Ve svém prvním ani druhém rozsudku však krajský soud na tuto námitku nereagoval. Vyjádřil se pouze k částečně související námitce, že aktuální stav distribuční sítě je pro provozování LPG stanice dostačující (bod 25 prvního rozsudku krajského soudu). Námitku týkající se vzniku ochranného pásma však krajský soud pominul. Jeho rozsudek je proto z tohoto důvodu také zčásti nepřezkoumatelný (rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS). Toto opomenutí krajského soudu však NSS nepovažuje za stěžejní, neboť je pravděpodobné, že touto námitkou by se, obdobně jako námitkou narušení statiky rodinného domu, krajský soud nemohl zabývat, neboť věcně náleží do územního řízení, nikoli do řízení o vyvlastnění.

III. 8 K výši náhrady za vyvlastnění

[53] Stěžovatelé v kasační stížnosti podpůrně poukazují na to, že výše náhrady za vyvlastnění je podle nich nepřiměřená, což má dokreslovat účelovost postupu správních orgánů vůči nim.

[54] Jak stěžovatelé přiznávají, správní soudy nemají pravomoc přezkoumávat výši náhrady za vyvlastnění, neboť tato otázka je v pravomoci civilních soudů (§ 28 odst. 1 věta druhá zákona o vyvlastnění). Ze samotné výše náhrady, která byla v nynější věci stanovena, podle NSS žádné indicie o účelovém postupu správních orgánů neplynou. Nad rámec toho již kasačnímu soudu nepřísluší se k výši stanovené náhrady vyjadřovat.

IV. Závěr a náklady řízení

[55] Kasační stížnost stěžovatelů je v části směřující proti výroku I rozsudku krajského soudu nepřijatelná, a proto ji NSS v této části podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 104 odst. 3 písm. b) a § 120 s. ř. s. odmítl. Ve vztahu k rozhodnutí o kasační stížnosti proti výroku I rozsudku krajského soudu nemá žádný z účastníků na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta (§ 60 odst. 3 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s.). Osoba zúčastněná na řízení bránila své právo, které jí vyplývalo z rozhodnutí nebo jiného úkonu napadeného žalobou (§ 60 odst. 5 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s.; usnesení NSS ze dne 19. 2. 2026, č. j. 1 As 11/2026 - 24, bod 14), ale žádné náklady jí nevznikly, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

pokračování

[56] Ve zbylé části je kasační stížnost důvodná, a proto NSS podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil rozsudek krajského soudu v rozsahu výroků II, III a IV. Zároveň NSS v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) téhož zákona zrušil také rozhodnutí žalovaného v části, v níž bylo změněno odůvodnění rozhodnutí magistrátu, zamítnuto odvolání stěžovatelů proti výroku I a II rozhodnutí magistrátu a toto rozhodnutí potvrzeno, neboť pro takový postup byly důvody již v řízení před krajským soudem. NSS nezrušil rozhodnutí žalovaného v části, v níž bylo zamítnuto odvolání proti výroku III rozhodnutí magistrátu a toto rozhodnutí potvrzeno, neboť výrokem III rozhodnutí magistrátu byla určena náhrada za vyvlastnění. K soudnímu přezkumu tohoto výroku totiž nemají pravomoc správní soudy, ale soudy rozhodující v občanském soudním řízení (viz např. již citovaný rozsudek č. j. 2 As 272/2023 - 46, bod 60).

[57] V dalším řízení žalovaný podrobněji a přesvědčivěji vysvětlí, proč není možné přípojkovou skříň umístit na pás zeleně ve vlastnictví města a v případě potřeby k tomuto posouzení obstará další podklady.

[58] S ohledem na svůj procesní postup NSS rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti i náhradě nákladů řízení před krajským soudem (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. mají stěžovatelé právo na náhradu nákladů řízení, neboť byli ve věci úspěšní. Dosáhli totiž zrušení žalobou napadeného rozhodnutí. Neúspěšný žalovaný právo na náhradu nákladů řízení nemá. Na tento závěr nemá vliv odmítnutí kasační stížnosti proti výroku I napadeného rozsudku.

[59] Náhrada nákladů řízení před krajským soudem je tvořena zaplacenými soudními poplatky za řízení (2 x 3 000 Kč; č. l. 32 a 33 spisu krajského soudu) a za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě (2 x 1 000 Kč; č. l. 42 a 43 spisu krajského soudu). Dále ji představuje odměna zástupce za dva úkony právní služby, a to za přípravu a převzetí zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif] a za podání žaloby s návrhem na přiznání odkladného účinku [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Podle § 7 bodu 5 a § 9 odst. 5 advokátního tarifu jde o 2 x 4 620 Kč. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za druhou a každou další takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu snížená mimosmluvní odměna. Mimosmluvní odměna se snižuje za druhou osobu o 20 %.

[60] Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2025, sp. zn. 25 Cdo 1552/2025, je namíste citované ustanovení vyložit tím způsobem, že odměna advokáta společně zastupujícího více účastníků se určí tak, že u každého účastníka se plná odměna krátí o aritmetický průměr procentních hodnot uvedených v tomto ustanovení v závislosti na počtu účastníků (bod 15 citovaného usnesení).

[61] V případě zastoupení dvou osob tedy každé z nich náleží mimosmluvní odměna snížená o 10 % (rozsudek NSS ze dne 29. 4. 2026, č. j. 6 As 81/2026 - 32, bod 28). V nynějším případě tak jde o 2 x 4 158 Kč pro každého ze stěžovatelů, k čemuž je třeba podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu připočíst paušální náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 450 Kč, kterou NSS rozdělil rovným dílem mezi oba stěžovatele. Zástupce stěžovatelů je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto soud zvýšil jeho odměnu o tuto daň ve výši 1 840,86 Kč. Celkem tedy náhrada nákladů řízení před krajským soudem činí pro každého ze stěžovatelů 3 000 Kč + 1 000 Kč + 2 x 4 158 Kč + 2 x 225 Kč + 1 840,86 Kč, tedy 14 606,86 Kč.

[62] Náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti tvoří zaplacené soudní poplatky (2 x 5 000 Kč; č. l. 20 a 21 spisu NSS) a odměna zástupce za jeden úkon právní služby, a to sepis kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] ve výši 4 620 Kč, opět snížená u každého ze stěžovatelů o 10 % na 4 158 Kč. Opět je k odměně třeba připočíst paušální náhradu hotových výdajů ve výši 225 Kč pro každého ze stěžovatelů. I zde k odměně advokáta náleží daň z přidané

hodnoty ve výši 920,43 Kč za každého ze stěžovatelů. Celkem tedy náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti činí u každého ze stěžovatelů 5 000 Kč + 4 158 Kč + 225 Kč + 920,43 Kč, tedy 10 303,43 Kč.

[63] Žalovaný je tudíž povinen nahradit stěžovateli a) náklady řízení v celkové výši **24 911 Kč**, a stěžovatelce b) náklady řízení v celkové výši **24 911 Kč**, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejich zástupce (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 a § 54 odst. 7 s. ř. s.).

[64] Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem, neboť jí v tomto řízení nebyla uložena žádná povinnost (§ 60 odst. 5 s. ř. s. ve znění účinném do 31. 12. 2025). V řízení o kasační stížnosti osoba zúčastněná na řízení bránila své právo, které jí vyplývalo z rozhodnutí napadeného žalobou, ale nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatelé (žalobci) byli ve věci úspěšní (§ 60 odst. 5 s. ř. s. ve znění účinném od 1. 1. 2026).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. srpna 2026

L. S.

Sylva Šiškeová v. r.
předsedkyně senátu